
Euroopa Liidu

kohtuasjade kokkuvõte

MAI

2024

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- **C-185/23**: protectus (kohtujuristi ettepanek – juurdepääs salastatud teabele)

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

- **C-115/22**: NADA jt (eelotsus – „kohus” liidu õiguse tähenduses)
- **C-4/23**: Mirin (kohtujuristi ettepanek – soo muutmine)
- **C-216/23**: Hauser Weinimport (eelotsus – aromatiseeritud veinikokteili mõiste)
- **C-53/23**: Asociația “Forumul Judecătorilor din România” (eelotsus – kohtunike kutseühingu keabeõigus)
- **C-15/24 PPU**: Stachev (eelotsus – õigus kaitsjale)
- **C-27/23**: Hocinx (eelotsus – piirialatöötaja juures asendushooldusel oleva lapse õigus peretoetusele)
- **C-405/23**: Touristic Aviation Services (eelotsus – pagasilaadijate vähesus võib olla „erakorraline asjaolu”)
- **C-400/22**: Conny (eelotsus – veebisaidil maksekohustusega nõustumine)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-185/23: protectus (kohtujuristi ettepanek – juurdepääs salastatud teabele)

Kohtujuristi ettepanek, 16. mail 2024

Slovakkia äriühing protectus (endise nimega BONUL) vaidlustas otsuse, millega tühistati tema tööstusjulgeoleku luba ja sellega koos tööstusjulgeoleku sertifikaat, mis võimaldas juurdepääsu ELi salajasele teabele. Tühistamist põhjendas Slovakkia julgeolekuasutus nii salastatud kui ka salastamata teabel põhineva turvariskiga. Slovakkia kohus küsis Euroopa Kohtult, kas sellises olukorras kohaldub ELi õigus, sh ELi põhiõiguste harta, ning millised menetluslikud tagatised tuleb ettevõtjale tagada.

Erinevalt kõikidest menetlusosalistest peale Slovakkia äriühingu leidis kohtujurist, et **ELi õigus kohaldub**, kuigi ta eristas riigisisest tööstusjulgeoleku luba tööstusjulgeoleku sertifikaadist. Olgugi et tööstusjulgeoleku sertifikaadi kehtivus on seotud tööstusjulgeoleku loa kehtivusega, ei saa kohtujuristi hinnangul sellest järeldada, et põhikohtuasjas käsitletav olukord jääb ELi õiguse kohaldamisalast välja. Mõlemad neist tühistati nimelt tuvastatud turvariski tõttu. Kuna liikmesriigi huvid ja liidu huvid on tihedalt seotud, siis on normaalne, et liikmesriigi tasandil ja eelkõige liikmesriigi õiguse kohaselt tuvastatud turvarisk mõjutab otseselt ELi salastatud teabele juurdepääsu õigust.

Nõukogu otsust 2013/488 (ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekueeskirjade kohta) analüüsid arvas kohtujurist, et see ei piirdu üksnes nõude kehtestamisega, mille kohaselt peab isikutel, kel on vaja juurdepääsu ELi salastatud teabele, olema liikmesriigi riikliku julgeolekuasutuse antud luba. Otsuses on sätestatud ka teatavad reeglid, mis raamistavad sellise loa andmise menetlust ja tingimusi.

Kohtujurist järeldas, et otsuses 2013/488 sätestatud ELi salastatud teabe kaitset puudutavate õigusnormide seisukohast **annab liikmesriigi asutus töötlemisloaks oleva tööstusjulgeoleku sertifikaadi väljastamisega liidu õiguses sätestatud loa**. Selle loa, nagu ka selle tühistamise tagajärjed on määratletud liidu õiguses ning saavad avalduda eelkõige asjaomase isiku ja liidu institutsioonide vahelistes suhetes. Pealegi täidab liikmesriigi pädev asutus, kes otsustab töötlemisloa tühistada, ülesannet, milleks on teda volitanud liidu institutsioonid, et tagada ELi salastatud teabe kaitse. Seega peab see asutus tegutsema kooskõlas liidu õiguses määratletud miinimumnõuetega.

Mis puudutab ettevõtja menetluslikke tagatisi, arvas kohtujurist, et **ettevõtja ei pea saama juurdepääsu salastatud teavet sisaldavale toimikule**, juhul kui esiteks võib õiguse selle toimikuga tutvumiseks saada ettevõtja advokaat tingimusel, et ta saab sellelt asutuselt nõusoleku ja tagab talle edastatud teabe konfidentsiaalsuse, ja kui teiseks saab liikmesriigi kohus, kes peab kontrollima otsuse õiguspärasust, tutvuda kogu toimikus sisalduva salastatud teabega, ning kui kolmandaks oli ettevõtjale teada nende põhjenduste põhisisu, mis saavad anda piisava aluse otsuse tegemiseks.

Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

C-115/22: NADA jt (eelotsus – „kohus“ liidu õiguse tähenduses)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 7. mail 2024

Austria dopinguvastane õiguskomisjon tunnistas Austria võistlussportlase süüdi dopinguainete omandamise ja osalise kasutamise eest, talle määrati võistluskeeld ja tunnistati kehtetuks kõik tulemused, mille ta saavutas dopinguainete kasutamise ajavahemikus. Sportlane vaidlustas selle otsuse Austria sõltumatus vahekomisjonis (edaspidi USK), kus esitas ka taotluse, et otsust ei tehtaks üldsusele teatavaks, eelkõige, et ei avaldataks tema nime ja muid individuaalseid tunnuseid. USK jättis vaidlusaluse otsuse jõusse, kuid pöördus Euroopa Kohtu poole küsimustega, mis puudutavad isikuandmete avalikustamist isikuandmete kaitse üldmääruse (edaspidi IKÜM) kohaselt.

Euroopa Kohus analüüsis kõigepealt, kas USK on käsitatav „kohtuna“ ETL artikli 267 tähenduses, et tal üldse oleks õigus eelotsusemenetluses Euroopa Kohtusse pöörduda. Euroopa Kohus meenutas, et see, kas organil on õigus esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus, tuleb määrata kindlaks nii struktuuriliste kui ka funktsionaalsete kriteeriumide järgi. Struktuuriliste kriteeriumide järgi tuleb arvesse võtta järgmisi asjaolusid nende kogumis: selle organi asutamine seaduse alusel, alalisus, otsuste siduvus, menetluse võistlevas, õigusnormide kohaldamine organi poolt ning tema sõltumatus. Funktsionaalsete kriteeriumite kohaselt peab olema tegemist poolelioleva vaidlusega ja kohus peab vastava menetluse raames tegema kohtuotsuse jõudu omava lahendi.

Mis puudutab struktuurilisi kriteeriume, siis kohtu meelest vastab USK kõigile peale ühe, mille osas on kahtlus – sõltumatus. Kohus rõhutas, et **liikmesriikide kohtute sõltumatus, mis on tõhusa kohtuliku kaitse seisukohast hädavajalik, on lahutamatult seotud õigusemõistmise ülesandega, ja seega saab eelotsusetaotluse mehhanismi käivitada üksnes organ, kes muu hulgas vastab sõltumatuse kriteeriumile.** Sõltumatuse väline aspekt eeldab, et asjaomane organ täidab oma ülesandeid täiesti iseseisvalt, olemata kellegagi hierarhilises või alluvussuhtes ja saamata kelleltki korraldusi või juhiseid, ning et ta on seega kaitstud väljastpoolt tuleva sekkumise või surve eest, mis võib kahjustada selle organi liikmete otsustusvabadust ja mõjutada nende otsuseid. Selle hulka kuulub ka liikmete ametist tagandamise keeld, mis eeldab, et selle organi liikmete tagandamise juhud oleksid kindlaks määratud sõnaselgete erinormidega, mis pakuksid kindlamaid tagatisi kui haldus- ja tööõiguse üldnormides ette nähtud tagatised ebaseadusliku tagandamise korral. Sõltumatuse sisemine aspekt on seotud erapooletuse mõistega ning selle eesmärk on võrdse distantsi säilitamine menetlusosaliste ja nende vastavate huvide vahel menetluse eset arvestades. See aspekt eeldab, et tagatakse objektiivsus ja kohtuasja lahendi suhtes ei võeta arvesse muud huvi peale õigusnormide range kohaldamise.

Kohtu hinnangul ei ole USK liikmete ametist tagandamise keeld tagatud ühegi erinormiga. Peale selle teeb USK liikmete tagandamise otsuse ainult föderaalne minister ehk täitevvõimu esindaja, ilma et

oleks eelnevalt kehtestatud täpseid kriteeriume või tagatisi. Sellest järeldub, et **kohaldatavad riigisisesed õigusnormid ei taga, et USK liikmed on kaitstud välise – olgu siis otsese või kaudse – surve eest, mis võib seada kahtluse alla nende sõltumatuse**, mistõttu see organ ei vasta sõltumatuse nõudele, mis on omane kohtule, vaadelduna selle välisest aspektist. Seega USK-d **ei saa kvalifitseerida „kohtuks“** ELTL artikli 267 tähenduses. See asjaolu ei vabasta teda siiski kohustusest tagada liidu õiguse kohaldamine oma otsuste vastuvõtmisel ja jätta vajaduse korral kohaldamata riigisisesed õigusnormid, mis näivad olevat vastuolus vahetu õigusemõjuga liidu õigusnormidega, kuna sellised kohustused lasuvad nimelt kõigil pädevatel riigisisesestel asutustel, mitte ainult kohtutel.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-4/23: Mirin (kohtujuristi ettepanek – soo muutmise)

Kohtujuristi ettepanek, 7. mail 2024

Rumeenia kodakondsusega kaebaja registreeriti sündimisel naissoost isikuna. 2016. aastal sai kaebaja naturalisatsiooni korras Briti kodakondsuse. Sellest ajast peale on tal kaks kodakondsust: Rumeenia ja Briti. 2017. aastal vahetas kaebaja eesnime ja 2020. aastal sai kaebaja Ühendkuningriigis dokumendi, mis kinnitab, et tema sooline identiteet on mees. 2021. aastal palus kaebaja Rumeenia ametiasutusel teha tema sünniakti kanded eesnime- ja soo muutmise ning isikukoodi muutuse kohta, et see vastaks meessoole, ning anda talle välja uus sünnitunnistus. Rumeenia ametiasutus keeldus seda tegemast, sest Rumeenia õiguse kohaselt kantakse perekonnaseisandmete muutused soo muutmise korral sünniaktidesse ainult jõustunud kohtuotsuse alusel.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsis, kas ELTL artikliga 21 (liidu kodaniku vaba liikumise ja elamise õigus) ja harta artiklitega 7 (era- ja perekonnaelu austamine) ja 45 (liikumise- ja elukohavabadus) on vastuolus see, et Rumeenia ei tunnusta kahekordse (Rumeenia ja teise liikmesriigi) kodakondsusega isiku soo ja eesnime muudatust, mis tehti teises liikmesriigis, ning nõuab, et isik läbiks Rumeenias täiendavalt eraldi kohtumenetluse. Lisaks küsis Rumeenia kohus, kas põhi-kohtuasja lahendamist mõjutab Ühendkuningriigi väljaastumine Euroopa Liidust.

Euroopa Kohtu kohtujurist selgitas kõigepealt, et kuna isiku soo muutmise kinnitati Ühendkuningriigis 2020. aastal, siis toimus see Brexiti üleminekuperioodi kestel, mil liidu õigus oli Ühendkuningriigi suhtes veel kohaldatav. Kohtujurist tuletas meelde, et liidu õigus ei reguleeri soolist identiteeti puudutava teabe ajakohastamist liikmesriigi perekonnaseisuaktides teises liikmesriigis koostatud aktide või tehtud otsuste alusel. Küll aga peab liidu kodanikul olema võimalus kasutada ELTL artikli 21 kohaselt oma õigust liidu territooriumil vabalt liikuda ja elada.

Kohtujurist selgitas seejärel, et liikmesriikide õigusekordade mitmekesisus soo muutmise reguleerimisel ei tohi viia selleni, et leitakse mõjuvaid põhjuseid soo muutmist mitte tunnustada, muutes seeläbi ELTL artikliga 21 antud õiguste kasutamise võimatuks või ülemäära raskeks. Seetõttu jõudis kohtujurist järeldusele, et **liidu õigusega on vastuolus, kui liikmesriigi asutused keelduvad tunnustamast ja kandmast selle liikmesriigi kodaniku sünniakti tema eesnime ja soolist identiteeti, mille ta on saanud seaduslikult teises liikmesriigis**. Kohtujurist lisas siiski, et

asjaomase isiku pereliikmeid puudutavate perekonnaseisuaktide ajakohastamine ei ole liidu õiguse järgi kohustuslik, sest see ajakohastamine eeldaks, et seejärel tunnustatakse perekonnaseisuaktide registrites samasooliste abielu või põlvnemisi samasoolistest vanematest, mida ei saa liidu õiguse kohaselt liikmesriikidele kohustuslikuks teha. See tähendab, et soolise identiteedi avaldusel on tagajärjed ainult isikutunnistuse, elamisloa või passi väljaandmise ajal juba olemasolevatest perekonnaseisuaktidest tulenevale teabele.

Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

C-216/23: Hauser Weinimport (eelotsus – aromatiseeritud veinikokteili mõiste)

Euroopa Kohtu otsus, 8. mail 2024

Määruse (EL) nr 251/2014 (aromatiseeritud veinitoodete määratlemise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähiste kaitse kohta) järgi on aromatiseeritud veinikokteil määratletud kui jook, mis on saadud ühest või enamast viinamarjasaadusest ja millele ei ole lisatud alkoholi. Määruse nr 251/2014 lisa I lubab aromatiseeritud veinikokteilide maitsestamiseks kasutada maitsetaimi ja/või vürtse ja/või maitsestavaid toiduaineid.

Hauser Weinimport turustas aromatiseeritud veinikokteili, mis sisaldas lisaks veinile ka õlut. Hauser Weinimport väitis, et õlle lisamine aromatiseeritud veinikokteilile on lubatud, sest õlle näol on tegemist maitsestava toiduainega määruse nr 251/2014 lisa I tähenduses ning see ei too kaasa joogi alkoholisisalduse suurenemist. Eelotsusetaotluse esitanud Saksamaa kohus soovis seetõttu teada, kas aromatiseeritud veinikokteilile võib maitsestava toiduainena lisada õlut, kui selle tagajärjel joogi alkoholisisaldus ei suurene, kuigi määruse järgi on alkoholi lisamine sellisele joogile keelatud.

Euroopa Kohus selgitas, et määruse nr 251/2014 eesmärk on määratleda ühetaoliselt kõik liidus turule lastavad aromatiseeritud veinitooted, et tagada tarbijate ootustele vastamine ja vältida tarbija eksitamist. Euroopa Kohtu hinnangul oleks see aga tarbijaid eksitav, kui alkoholisisalduse suurenemine või vähenemine saaks olla kriteeriumiks, mille põhjal otsustada, kas aromatiseeritud veinikokteilile võib lisada alkoholi või mitte. Samuti oleks tarbijat eksitav, kui aromatiseeritud veinikokteilile oleks lubatud maitsestava toiduainena lisada alkoholset jooki nagu õlu, kuigi alkoholi lisamine sellisele joogile on määruse kohaselt keelatud. Seega jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et **aromatiseeritud veinikokteilile ei tohi lisada õlut.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-53/23: Asociația “Forumul Judecătorilor din România” (eelotsus – kohtunike kutseühingu kaebeõigus)

Euroopa Kohtu otsus, 8. mail 2024

Rumeenias anti kohtunike ja prokuröride toime pandud süütegudega seotud kriminaalmenetluse läbiviimise ainupädevus neljaks aastaks prokuröridele, kelle peaprokurör on ametisse nimetanud Rumeenia kõrgema kohtute nõukoja üldkogu ettepanekul. Rumeenia kohtunike kutseühingud pöördusid kaebusega kohtusse, väites, et selline muudatus ei ole kooskõlas liidu õigusest tuleneva õigusriigi põhimõtte ja sõltumatu kohtu nõudega. Rumeenia menetlusõiguse kohaselt ei ole kohtunike kutseühingul sellistel asjaoludel kaebeõigust. Seetõttu küsis Rumeenia kohus Euroopa Kohtult, kas liidu õigusega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis seavad tühistamiskaebuse vastuvõetavuse sõltuvusse põhjendatud erahuvi esinemisest, millega on praktikas välistatud, et sellise kaebuse võiksid esitada kohtunike kutseühingud.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et liikmesriikide ülesanne on näha ette õigussubjektidele tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajalik kaebeõigus ja menetlused liidu õigusega hõlmatud valdkondades. **Siiski ei kohusta ükski liidu õigusnorm liikmesriike tagama kohtunike kutseühingutele menetluslikke õigusi, mis võimaldaksid neil vaidlustada kohtunike staatusega seotud riigisisese sätte või meetme mis tahes väidetava vastuolu tõttu liidu õigusega.**

Euroopa Kohus lisas, et õigus tõhusale õiguskaitsevahendile eeldab, et isik, kes sellele viitab, tugineb liidu õigusega tagatud õigustele või vabadustele või et selle isiku suhtes toimub kriminaalmenetlus, mis kujutab endast liidu õiguse kohaldamist. Kohtu hinnangul ei nähtu aga eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasja kaebajad tugineksid õigusele, mis on neile antud liidu õigusnormi alusel, või et nende suhtes oleks algatatud kriminaalmenetlus, mis kujutab endast liidu õiguse kohaldamist. Seetõttu jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et **liidu õigusega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt ei ole kohtunike kutseühingutel põhikohtuasjas kaebeõigust.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-15/24 PPU: Stanchev (eelotsus – õigus kaitsjale)

Euroopa Kohtu otsus, 14. mail 2024

Bulgaaria politsei pidas kinni CH, et uurida tema seotust ühe röövimisega. Samal päeval allkirjastas CH kirjaliku avalduse, et ta ei soovi kaitsjat. CH ei ole saanud põhiharidust ja on kirjaoskamatu. Kaitsjast loobumise tagajärgi CH-le ei selgitatud. Kaitsjast loobumise avalduse suhtes kehtib Bulgaarias nõue, et kui kinni peetud isik on kirjaoskamatu, peab avalduse täitma politseiametnik, kusjuures selle isiku tahteavaldused peavad olema esitatud tunnistaja juuresolekul, kes kinnitab nende autentsust oma allkirjaga. CH avaldusel ei olnud ei politseiametniku ega tunnistaja allkirja. Direktiivi

2013/48 (mis käsitleb õigust kaitsjale kriminaalmenetluses) artikli 3 lõike 6 punkt b näeb ette võimaluse teha erandjuhtudel ajutine erand õigusest kaitsjale, kui see on vajalik selleks, et vältida märkimisväärse kahju tekitamist kriminaalmenetlusele. Bulgaaria õigusesse seda sätet aga üle võetud ei ole.

Bulgaaria kohus küsis Euroopa Kohtult, kas liikmesriigi politseiasutused võivad tugineda direktiivi 2013/48 artikli 3 lõike 6 punktile b ja teha erandi õigusest kaitsjale, kui seda sätet ei ole riigisisesse õiguskorda üle võetud. Samuti soovis Bulgaaria kohus teada, kas direktiivis 2013/48 kehtestatud nõudeid loobumiseks õigusest kaitsjale on järgitud juhul, kui sellest õigusest loobub kirjalikult selline kirjaoskamatu kahtlustatav, kellele ei ole selgitatud loobumise võimalikke tagajärgi. Lõpuks küsis Bulgaaria kohus, kas pärast seda, kui kahtlustatav on loobunud õigusest kaitsjale, on politseiasutused kohustatud seda kahtlustatavat vahetult enne iga edasise tema osavõtul toimuva uurimistoimingu tegemist teavitama tema õigusest kaitsjale ja sellest loobumise võimalikest tagajärgedest.

Euroopa Kohus leidis kõigepealt, et kui direktiivi sätet ei ole Bulgaaria õiguskorda üle võetud, siis ei või Bulgaaria politseiasutused tugineda sellele sättele kahtlustatava suhtes, et teha erand õigusest kaitsjale. Seejärel selgitas Euroopa Kohus, et direktiivi 2013/48 kohaldamisel tuleb arvesse võtta haavatavate kahtlustatavate isikute erivajadusi. Kirjaoskamatut isikut tuleb aga kindlasti pidada haavatavaks isikuks. **Seetõttu ei saa kirjaoskamatu kahtlustatava avaldust kaitsjast loobumise kohta pidada direktiivi nõuetele vastavaks, kui teda ei teavitatud sellise loobumise võimalikest tagajärgedest viisil, mis võtab nõuetekohaselt arvesse tema konkreetset olukorda, ja kui loobumist ei ole riigisisese menetlusõiguse kohaselt dokumenteeritud viisil, mis võimaldaks kontrollida nende nõuete järgimist.** Lõpuks selgitas Euroopa Kohus, et direktiivis 2013/48 sätestatud nõuetele vastav kaitsjast loobumine kehtib seni, kuni kahtlustatav selle tühistab. Kui haavatav isik loobub õigusest kaitsjale, **tuleb teda teavitada võimalusest see loobumine tühistada enne, kui tehakse mis tahes hilisem uurimistoiming, mille käigus võib kaitsja puudumine eriti kahjustada tema huve ja õigusi.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-27/23: Hocinx (eelotsus – piirialatöötaja juures asendushooldusel oleva lapse õigus peretoetusele)

Euroopa Kohtu otsus, 16. mail 2024

Piirialatöötaja FV elab Belgias ja töötab Luksemburgis, kuuludes Luksemburgi peretoetuste süsteemi. Laps FW on Belgia kohtulahendiga paigutatud FV majapidamisse asendushooldusele. FV-i ja Luksemburgi laste tuleviku kassa vahel tekkis kohtuvaidlus, sest kassa keeldus **peretoetuse** maksmisest, leides, et kuna FW-l ei ole FV-ga põlvnemissuhet, ei ole ta Luksemburgi õigusest tulenevalt FV „pereliige“. Luksemburgis on mitteresidentidest laste puhul õigus perehüvitistele nimelt ette nähtud üksnes mitteresidentidest töötajate „pereliikmetele“, kuid selle määratluse alla ei kuulu piirialatöötaja majapidamisse asendushooldusele paigutatud lapsed.

Seetõttu küsis Luksemburgi kassatsioonikohus Euroopa Kohtult, kas niisugune süsteem on kooskõlas ELTL artikliga 45 (võrdse kohtlemise põhimõte) ning määruse nr 492/2011 (töötajate liikumisvabaduse kohta liidu piires), määruse nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta) ja määruse nr 987/2009 (milles sätestatakse määruse nr 883/2004 rakendamise kord) sätetega, ja kas vastust mõjutab see, et piirialatöötaja peab tema juurde paigutatud last ülal.

Euroopa Kohus leidis, et **liidu õigusega on vastuolus riigisised õigusnormid, mille kohaselt ei ole mitteresidendist töötajal õigust saada peretoetust, mis on seotud tema töötamisega selles liikmesriigis, lapse eest, kes on kohtulahendiga paigutatud asendushooldusele ja kelle hooldaja ta on, samas kui lastel, kes on kohtulahendiga paigutatud asendushooldusele selles liikmesriigis, on õigus toetust saada.** Piirialatöötajad panustavad vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalpoliitika rahastamisele, nii et neil peab olema õigus perehüvitistele samadel tingimustel, nagu selle riigi kodanikest töötajatel. Selline erinev kohtlemine, mis võib kahjustada rohkem teiste liikmesriikide kodanikke (mitteresidendid on enamasti mittekodanikud), kujutab endast **kaudset diskrimineerimist kodakondsuse alusel**. Praegusel juhul ei ole välja toodud ühtki õiguspärast eesmärki, mis sellist diskrimineerimist põhjendaks. Luksemburgi pädevad asutused peavad seega tunnustama Belgia kohtuotsust lapse asendushooldusele paigutamise kohta. Seda, et mitteresidendist töötaja **peab asendushooldusele paigutatud last ülal**, saab peretoetuse andmisel arvesse võtta **üksnes juhul**, kui riigisised õigusnormid näevad sama tingimuse ette residendist töötajale.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-405/23: Touristic Aviation Services (eelotsus – pagasilaadijate vähesus võib olla „erakorraline asjaolu“)

Euroopa Kohtu otsus, 16. mail 2024

Touristic Aviation Services Ltd (TAS) lend marsruudil Köln-Bonn (Saksamaa) – Kos (Kreeka) hilines Kreekasse 3 tundi ja 49 minutit. Hilinemise põhjustasid eelmise lennu hilinemine (1 tund ja 17 minutit), sest reisijaid lennule registreerivaid töötajaid oli vähe, pagasi aeglane lennukisse laadimine, sest ka pagasilaadijaid oli vähe (2 tundi ja 13 minutit) ning ilmaolud (19 minutit).

Reisijaid esindav Flightright esitas hagi Kölni esimese astme kohtule, et kohus mõistaks TASilt määruse nr 261/2004 (millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta) alusel välja hüvitise. Esimese astme kohus rahuldaski hagi, sest leidis, et TAS ei tõendanud, et kasutas kõiki mõistlikke meetmeid, et hilinemist vältida või vähendada. Kölni apellatsioonikohus küsis Euroopa Kohtult, kas see, kui lennujaamas on liiga vähe pagasilaadijaid, võib olla „**erakorraline asjaolu**“ määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 3 tähenduses.

Euroopa Kohus leidis, et **see, kui lennujaama käitaja töötajaid, kes vastutavad pagasi lennukisse laadimise eest, ei ole piisavalt, võib kujutada endast „erakorralist asjaolu“**. „Ettevõttesisese“ päritoluga sündmusi tuleb eristada sündmustest, mille päritolu on lennuettevõtja suhtes „ettevõtteväline“ (nt üldine tõrge lennujaama tankimissüsteemis, mida haldab lennujaama käitaja või kolmas

isik). Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb hinnata, kas tõrked Köln-Bonni lennujaama pagasilaadimistoimingutes väljusid TASI kontrolli alt.

Siiski rõhutas kohus, et selleks, et vabaneda kohustusest maksta reisijatele hüvitist, peab lennuettevõtja, kelle lend erakorralise asjaolu tõttu pikaajaliselt hilines, tõendama, et seda asjaolu ei oleks suudetud vältida isegi siis, kui oleks võetud kõik vajalikud meetmed, ja et ta võttis olukorrale vastavad meetmed, et selle tagajärgi ära hoida. Näiteks võis lennuettevõtjal olla võimalik vältida pagasilaadimise hilinemist, otsustades kasutada mõnd teist teenuseosutajat, kui ta teadis, et lennujaama käitaja ei suuda teenust hilinemiseta osutada.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-400/22: Conny (eelotsus – veebisaidil maksekohustusega nõustumine)

Euroopa Kohtu otsus, 30. mail 2024

Üürileandja ja üürnik sõlmisid üürilepingu eluruumi kohta, mille suhtes kehtib riigisisese õiguse alusel ülemmäär, mistõttu üürnikul on selle ületamise korral õigus enamakstud üüri tagasimaksmisele. Saksa osaühing Conny pakub oma veebilehe kaudu korteriüürnikele võimalust sõlmida käsundusleping, mille alusel ta võib üürnike nimel enamakstud üüri tagasi nõuda. Selleks tuleb veebilehel sõlmida leping, kus üürnikud peavad nõustuma ettevõtja tüüptingimustega, sh sellega et leping on tasuline, ja seejärel klõpsama tellimuse nupule. Üürnikud peavad vastusooritusena maksma tasu, mis võrdub kolmandikuga kokkuhoitud aastasest üüri summast (kui nõue on edukas) või kui üürileandjale saadetakse meeldetuletus, siis tasu, mis vastab advokaadile makstavale tasule. Üks selline nõue jõudis Saksamaa kohtusse, mille peale üürileandjad esitasid apellatsioonkaebuse ja Berliini apellatsioonikohus otsustas Euroopa Kohtult eelotsust küsida. Berliini kohus küsis, kas direktiivi 2011/83 tuleb tõlgendada nii, et veebisaidi vahendusel sõlmitava kauglepingu puhul kuulub kauplajal lasuv kohustus tagada, et tarbija otsesõnu nõustub maksekohustusega oma tellimuse esitamisel, kohaldamisele ka juhul, kui tarbija on kohustatud tasu maksmises seisneva vastusoorituse kauplajale tegema alles pärast teatava hilisema tingimuse täitumist.

Euroopa Kohus märkis, et kui kaugleping sõlmitakse elektrooniliselt tellimuse edastamise kaudu ja sellega kaasneb tarbija jaoks maksekohustus, peab kauplaja esiteks andma tarbijale vahetult enne tellimuse esitamist lepingu kohta olulist teavet ja teiseks teavitama tarbijat sõnaselgelt, et tellimuse esitamisel on tarbijal maksekohustus. Seetõttu **tellimusnupp või sellega sarnane funktsioon tuleb tähistada hästi loetavalt ühemõttelise sõnastusega, mis näitab, et tellimuse esitamine toob kaasa tarbija kohustuse kauplajale maksta**. Selle kindlakstegemisel, kas kauplaja on täitnud oma kohustuse tagada, et tarbija kinnitaks tellimust esitades sõnaselgelt asjaolu, et tellimus tähendab kohustust maksta, tuleb arvesse võtta ainult nupu või sellesarnase funktsiooni tähistust.

Kohus leidis, et direktiiv 2011/83 ei näe ette mingit vahet tingimustega ja tingimusteta maksekohustuse vahel. Vastupidi, sellest sõnastusest tuleneb, et nimetatud sättes ette nähtud teavitamiskohustus kehtib niipea, kui esitatud tellimus „tähendab“ kohustust maksta. Niisiis võib sellest järeldada, et **kauplaja kohustus tarbijat teavitada tekib hetkel, mil tarbija nõustub**

pöördumatult sellega, et temast sõltumatu tingimuse täitumise korral on ta kohustatud maksma, isegi kui see tingimus ei ole veel täitunud. Seda tõlgendust toetab ka direktiivi eesmärk tagada tarbijakaitse kõrge tase, mistõttu on oluline tagada, et interneti teel sõlmitud kauglepingute puhul oleks tarbijal võimalik enne tellimuse esitamist kindlaks määrata, missugusel hetkel ta võtab endale kohustuse kauplejale maksta, ning juhtida tarbija tähelepanu üheselt mõistetavas sõnastuses asjaolule, et tellimuse esitamine toob kaasa kohustuse kauplejale maksta.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).